

УДК 81'371'4:616.8:82-91

DOI:<https://doi.org/10.31861/gph2025.852.23-32>

THE PECULIARITIES OF LEXICAL-SEMANTIC FIELD “NEUROSCIENCE” BASED ON SCIENTIFIC-POPULAR LITERATURE

ОСОБЛИВОСТІ ЛЕКСИКО-СЕМАНТИЧНОГО ПОЛЯ «НЕЙРОНАУКА» НА МАТЕРІАЛІ НАУКОВО-ПОПУЛЯРНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Анна ВИКЛЮК

Викладач кафедри іноземних мов
Буковинський державний медичний університет
vykliuk.anna@bsmu.edu.ua
<https://orcid.org/0000-0001-9519-4642>

У статті розглянуто особливості функціонування лексико-семантичного поля «нейронаука» на матеріалі робіт Д. Іглмана «Livewired» та «Incognito». Було розмежовано поняття «лексико-семантична група», «тематична група» та «лексико-семантичне поле». Базуючись на розумінні лексико-семантичного поля (ЛСП) як спільності семантично об'єднаних компонентів, тематичної групи (ТГ) як сегменту лексико-семантичного поля та того факту, що лексико-семантична група (ЛСГ) може входити до складу і тематичної групи, і лексико-семантичного поля, а компоненти в ній об'єднані спільною категорією чи структурою, здійснено аналіз лексичних одиниць (ЛО) досліджуваного лексико-семантичного поля, відібраних з матеріалу дослідження методом загальної вибірки. Попри широку палітру лексико-семантичних досліджень медичної лексики, досі у фокусі дослідження неврологія чи нейронаука не перебували.

У досліджуваному матеріалі зафіксовано 7 лексико-семантичних груп: «розлади нервової системи», «спеціалісти у сфері нейронауки», «процедури та операції», «хімічні речовини нервової системи», «компоненти нервової системи», «наукові дисципліни, пов'язані з нейронаукою» та «процеси нервової системи». Було визначено і зіставлено кількість різних ЛО цих груп, найбільш широко представленою з яких виявилась «компоненти нервової системи», а найменш представленою – «наукові дисципліни, пов'язані з нейронаукою». Кількісний аналіз слововживань лексичних одиниць досліджуваної ЛСП засвідчив, що співвідношення кількості слововживань у виділених ЛСГ співпадає з кількістю різних ЛО в них.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, нейронаука, тематична група, фахова мова, лексико-семантична група.

The article deals with the peculiarities of the lexico-semantic field 'neuroscience' on the basis of the popular science books "Livewired" and 'Incognito' by D. Eagleman. The concepts of 'lexico-semantic group', 'thematic group' and 'lexico-semantic field' are distinguished. The study of the concept of lexico-semantic field dates back to the last century with the works of German scholars G. Ipsen, J. Trier, and W. Porzig. A lexical-

semantic field (LSF) includes components that are semantically united. A thematic group is a narrower concept and is part of a lexical-semantic field. A lexico-semantic group can be a part of both a thematic group and a lexical-semantic field; the components in such a group are united by a common category or structure. LSPs based on medical vocabulary have been studied before, but such studies have not focused on neurology or neuroscience. Therefore, the lexical units of the lexical-semantic field were selected from the research material by the method of general sampling and divided into 7 lexical-semantic groups: 'disorders of the nervous system', 'specialists in the field of neuroscience', 'procedures and operations', 'chemicals of the nervous system', 'components of the nervous system', 'scientific disciplines related to neuroscience' and 'processes of the nervous system'. The fullness of these groups was determined and compared, the largest of which was 'components of the nervous system', and the smallest - 'neuroscience specialists' and 'procedures and operations'. The number of different lexical units (LUs) in these groups was determined and compared. The most widely represented group turned out to be "components of the nervous system," while the least represented was "scientific disciplines related to neuroscience." The frequency of use of lexical units within the studied lexical-semantic field was also calculated, and it was found that the ratio of usage frequency in the identified lexical-semantic groups corresponds to the number of different LUs in them.

Key words: lexical-semantic field, professional language, lexical-semantic group, neuroscience, thematic group.

I. ВСТУП

Дослідження мови крізь призму польової моделі є актуальними сьогодні. Передусім, лексико-семантичні поля є інструментом для вивчення категоризації, концептуалізації та структурування знань у свідомості носіїв мови. Вони також допомагають аналізувати відмінності й спільні риси у значеннях слів між різними мовами. Аналіз лексико-семантичних полів дає змогу зрозуміти механізми збагачення мови, семантичної деривації та адаптації нових лексем.

Дослідження фахової мови нейронауки для медицини є важливим, оскільки нейронаука є однією з ключових галузей медицини. За словником Etymonline, термін «нейронаука» походить від грецького *neura* (*νεῦρα*), яке мало значення «струна, тятиву», а потім і «нерви», а також від латинського *scientia*, що має значення «знання, експертність». Словник Merriam Webster (Merriam-Webster, n.d.) визначає нейронауку як науку про анатомію, фізіологію, біохімію та молекулярну біологію нервів та нервової тканини, особливо по відношенню до поведінки та навчання. Визначення фахової мови вперше дав Л. Гоффман (1987, с. 53), який розглядав її як систему мовних засобів, що застосовуються в конкретній сфері спілкування для забезпечення взаєморозуміння між фахівцями цієї галузі.

Розуміння різниці понять «семантичне поле» (або ж «лексико-семантичне поле»), «тематична група» та «лексико-семантична група» є ключовим фактором у дослідженні польової теорії в мовознавстві. Питання лексико-семантичних полів почало активно досліджуватися в німецькій лінгвістиці у XX ст. Сучасні дослідники, які займалися питанням лексико-семантичних полів у своїх працях посилаються на Гюнтера Іпсена – німецького вченого, що розкрив поняття «семантичне поле» (*Bedeutungsfeld*) у 1924 році. Зокрема Ф. Гранде (2018, с. 416) зазначає, що Г. Іпсен визначає, що семантичне поле включає дві або більше лексичних одиниць, пов'язаних між собою семантично та організованих подібно до мозаїки, у якій елементи складаються у цілісну картину. К. Баумгартнер (1967, с. 166) посилається на німецьких лінгвістів Дж. Тріра та В. Порціга, що у своїх роботах досліджували різні аспекти питання семантичного поля. Дж. Трір підтримував погляд Г. Іпсена, зазначаючи, що схожі лексеми формують цілісну мозаїку у свідомості мовця, маючи на меті повне розкриття значення. В. Порціг розглядав елементи семантичного поля як такі, що залежать від

контексту речення. К. Дашкова (2020, с. 58) зазначає, що Дж. Трір вивчав лексико-семантичні поля з точки зору парадигматики і, фокусуючись на парадигматичних зв'язках лексичних одиниць, він виділяв парадигматичні поля. До них він включав різноманітні лексичні одиниці, подібні тим чи іншим чином, до прикладу: синоніми, антоніми, лексико-семантичні групи слів та інші. В. Порціг вивчав натомість синтагматичні поля, тобто класи слів, що є тісно пов'язаними, але стоять в різних синтаксичних позиціях (до прикладу іменник – дієслово). В. Порціг відстежував семантичні відношення між дією та предметом (в т.ч. інструментом виконання дії), між дієсловами, що контекстуально пов'язані з певним суб'єктом і цим самим суб'єктом (напр. гавкати – собака), між дієсловом та об'єктом, а також між дієсловом та прикметником. Сучасник Г. Іпсена, Дж. Тріра та В. Порціга К. Баумгартнер (1967, с. 193–194) у своєму дослідженні семантичного поля доходить висновку, що семантичне поле може існувати тільки тоді, коли визначено компонентний склад лексем, що в нього входить. Семантичне поле визначається вищими безлексемними компонентами та необхідними компонентами для контексту. Відтак, засади дослідження семантичних полів були закладені ще в минулому сторіччі і саме вони визначили подальший напрям досліджень у цій галузі.

Поняття «семантичне поле» у працях західної та східної (арабської) лінгвістичних шкіл розкриває Франческо Гранде у своїй роботі «*The Arabic Lexicographer Ibn Sīdah and the Notion of Semantic Field*» (2018, с. 432). Він зазначає, що в арабській лінгвістиці не існувало терміну тотожного до «семантичного поля», хоча саме явище було присутнє. Ф. Гранде виявив, що поняття семантичного поля є тотожні як у західній, так і у арабській лінгвістиці. Зокрема, за його словами, вчені західної та арабської лінгвістичних шкіл розглядають семантичне поле як соціокультурне та холистичне явище. Це означає, що елементи семантичного поля складаються в одну цілісну картину і мають семантичний зв'язок. Однак, в поглядах зазначених вище шкіл є і відмінності: західні лінгвісти вважають семантичне поле діяхронійним та семантико-негативним, тобто таким, компоненти якого можуть змінюватися з часом і набувають свого значення в оточенні інших компонентів. В цей час в арабській лінгвістиці семантичне поле вважається семантико-позитивним та синхронійним явищем.

У вітчизняній лінгвістиці більше розглядається поняття лексико-семантичного поля. Зокрема О. Селіванова (2006, с. 281–282) вважає, що лексико-семантичне поле (ЛСП) – це лексичні одиниці, об'єднані парадигматично, які належать до певної частини мови і мають спільне значення інтегрального компоненту. У структурі ЛСП є центр і периферія. Центр ЛСП містить найуживаніші слова з яскравим інтегральним значенням, тоді як периферія має істотно меншу частоту вживання. Стилістичне забарвлення одиниць на периферії лексико-семантичного поля також є менш інтенсивним. За рахунок зв'язків з іншими лексичними полями, зумовлених універсаліями (наприклад, зв'язок між полями часу та простору), особливостей етносвідомості, відображених у метафоричних зближеннях значень різних слів і багатозначності лексем, ЛП демонструє системність лексичного рівня. У зіставних дослідженнях лексеми якісно та кількісно відрізняються, з огляду на їхню специфічність. Зазначається, що поняття «лексико-семантичне поле» було розроблено Е. Оскаром і О. Духаченком, але як термін його почали вживати вже згадані вище Й. Трір та Г. Іпсен. К. Дашкова (2020, с. 60) у своєму дослідженні зазначає важливість дослідження лексико-семантичних полів, позаяк польова модель дозволяє розглядати мову системно, а також досліджувати взаємодію значень її одиниць у різних аспектах. Зв'язок між мовними явищами та немовною дійсністю розкривається під час структурування поля разом з механізмами взаємозв'язку мовних явищ, характеристики мовної свідомості та національно-специфічні характеристики.

У дослідженнях польової моделі мови часто згадуються тематичні та лексико-семантичні групи. Поняття тематичної та лексико-семантичної груп є вужчими, ніж поняття лексико-семантичного поля і останнє складається з таких груп. Зокрема І. Ментинська (2020,

с. 27) зазначає, що визначення поняття «тематична група» є дуже схожим до визначення семантичного поля, тобто тематичною групою називають парадигматично та синтагматично об'єднані лексичні одиниці, між якими «наявний предметно-логічний зв'язок». За словами І. Шматко (2015, с. 199), компоненти ТГ об'єднує одна тема і це можемо спостерігати через денотативні значення у компонентів цієї групи. У той же час Г. Межжеріна (2002, с. 124) вважає, що головна відмінність лексико-семантичної групи (ЛСГ) від тематичної групи в тому, що між компонентами ЛСГ присутня подібність в категорії, ієрархії чи структурі. Ю. Кійко (2001, с. 8) розглядає лексико-семантичну групу як сукупність лексичних одиниць, яка є структурованою і містить лексичні одиниці однієї частини мови. У лексичних одиницях ЛСГ присутній спільний семантичний компонент і вони підпорядковуються одному поняттю. В. Левицький та ін. (2000, с. 30) також описують структуру ЛСГ, зазначаючи, що структурно така група ділиться на ядро (найбільш уживаний компонент), основний склад та периферію (менш частотні компоненти, що вживаються переважно в інших сферах ужитку з небагатьма спільними семами), які у свою чергою об'єднані домінантою (ключове слово, що охоплює семантичний простір парадигми певної ЛСГ).

ЛСП, ЛСГ та ТГ досі активно досліджуються вченими. Зокрема, на прикладі соматичних фразеологізмів (Бортун, 2024), нікнеймів у соціальних мережах (Омелюх, 2023), діалектної лексики (Дружинець, Генова, 2024), спортивної лексики (Дмитрошкін, 2021). ЛСП досліджуються й у художньому дискурсі (Прокопович, 2023). Згадані у статті явища досліджувались і на прикладі професійної медичної лексики, зокрема аналізувалось ЛСП «вегето-судинна дистонія» у латинській медичній термінології (Ніколаєнко, 2021) та ЛСП «blood» (Новаковська, 2015).

Відтак, у цій статті під лексико-семантичним полем розуміємо сукупність лексичних одиниць, що належать до широкої теми і мають семантичний зв'язок. Тематична група також визначається як сукупність лексичних одиниць різних рівнів, об'єднаних спільною вужчою темою. Лексико-семантична група – це група лексичних одиниць, яка охоплює лише структурно, ієрархічно чи категоріально подібні компоненти (наприклад, лексичні одиниці однієї частини мови). Хоча професійна медична лексика і була досліджена у роботах різних вчених, ЛСП, ЛСГ та ТГ, пов'язані з неврологією чи нейронаукою не були досліджені.

Викладене обумовлює **мету** цієї статті: дослідити ЛСП «нейронаука» на матеріалі науково-популярних текстів, визначивши його структуру, основні компоненти та особливості вживання у згаданому дискурсі. Мета передбачає розв'язання таких **завдань**: 1) виокремити компоненти згаданого вище ЛСП, проаналізувавши матеріал дослідження; 2) поділити їх на лексико-семантичні групи та, за необхідності, тематичні групи.

Методи та матеріал дослідження. Матеріалом дослідження слугують науково-популярні книги про роботу мозку та нервової системи професора Девіда Іглмана «Livewired» та «Incognito». Вибір цих книг обумовлений статусом професора Іглмана як всесвітньо-відомого науковця і розробника в сфері нейробіології, а використання науково-популярної літератури зумовлене тим, що вона покриває проблеми нейронауки менш глибоко, але більш широко, що дозволяє знайти в такій літературі терміни, що характеризують нейронауку з різних сторін.

Фактичним матеріалом дослідження є суцільна вибірка лексичних одиниць – термінів нейронауки (за О. Селівановою (2006, с. 617), термін – «це слово чи сполука, що позначає поняття спеціальної сфери спілкування в науці, виробництві, культурі чи мистецтві»). Вибірка налічує 102 терміни, які було відібрано за допомогою аналізу словникових дефініцій. Загальна кількість слововживань вищезгаданих лексичних одиниць – 3850, вона була визначена кількісним методом за допомогою програми Microsoft Word. Вибрані одиниці за допомогою компонентного аналізу було поділено на ЛСГ. Для інтерпретації та узагальнення результатів також було застосовано кількісні обрахунки.

II. РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Нижче описані 102 ЛО тією чи іншою мірою здійснюють вербалізацію концепту «нейронаука» у науково-популярному дискурсі (за О. Селівановою (2006, с. 256), концепт є інформаційною та різносубстратною структурою свідомості та організованою певним чином структурою пам'яті, що містить різним чином набуті знання про той чи інший об'єкт пізнання). Вербалізація проявляється через компоненти різних лексико-семантичних груп, спільною структурною рисою яких є те, що всі вони представлені іменниками.

Лексико-семантичне поле «нейронаука» у творах Д. Іглмана представлене кількома лексико-семантичними групами. Проаналізовані дефініції елементів досліджуваної ЛСГ було взято зі словника Collins Dictionary (Collins Dictionary, n.d.) та онлайн енциклопедії Britannica (Encyclopedia Britannica, n.d.).

1. Розлади нервової системи

Neuralgia (невралгія) – сильний спазматичний біль, спричинений пошкодженням, чи неправильним функціонуванням нерва. “ [...] *from the pain of toothaches and facial neuralgia [...]* ” (Eagleman, 2011, с. 9). *Neurosis* (невроз) – душевний стан, що змушує люде відчувати сильний страх та тривогу впродовж довгого періоду життя. “ [...] *confronted and wrung of their neurosis-causing power* ” (Eagleman, 2011, с. 18). *Stroke* (інсульт) – різке погіршення функції мозку внаслідок значного зменшення кровотоку, або ж внутрішньочерепної кровотечі. “ *If she gets a stroke that damages her occipital cortex, she'll lose her ability to understand Braille* ” (Eagleman, 2020, с. 39). *Rasmussen encephalitis* (енцефаліт Расмуссена) – запалення головного мозку, що поширюється на всю півкулю (NORD). “ [...] *they came to understand that Matthew had Rasmussen's encephalitis [...]* ” (Eagleman, 2020, с. 6). Окрім зазначених вище, згадуються також наступні стани та розлади: *depression, dementia, headache, schizophrenia, mania, epilepsy, seizure, autism, hyperthymesia, synesthesia, glioblastoma, Huntington's disease ma Parkinson's disease*.

2. Компоненти нервової системи

У текстах згадуються різні органи та компоненти структури нервової системи. Передусім *neuron* (нейрон – клітина нервової системи, що проводить нервові імпульси). “ [...] *each neuron and each connection between neurons fights for resources* ” (Eagleman, 2020). *Brain* (мозок) – основний орган нервової системи. “ [...] *the functioning of the brain for our inner lives [...]* ” (Eagleman, 2011, с. 5). *Midbrain* (також *mesencephalon* середній мозок) – частина головного мозку. “ [...] *discharges of neural populations in the midbrain* ” (Eagleman, 2011, с. 139). *Hypothalamus* (гіпоталамус) – це частина мозку, яка пов'язує нервову систему із залозами, що виробляють гормони в організмі: “ [...] *a structure called the thalamus, impinged on the hypothalamus, and compressed a third region, called the amygdala* ” (Eagleman, 2011, с. 153). Бачимо, що в попередньому прикладі згадані також і інші структури нервової системи: *thalamus* (таламус) та *amygdala* (мигдалини). Ця ЛСГ включає ще наступні компоненти: *nerve, dendrite, fornix, glia, spine, axon, photoreceptor, receptor, synapse, cerebellum, brainstem, hemisphere, pons, hippocampus, neocortex, neurite, nucleus accumbens, basal ganglia, spinal cord, frontal lobe, temporal lobe, motor cortex, frontal cortex, prefrontal cortex, visual cortex* та *cortex*.

3. Процеси нервової системи

Neuroplasticity (нейропластичність) – це здатність мозку реорганізовуватися, утворюючи нові нейронні зв'язки протягом усього життя. “ [...] *base punishment decisions on neuroplasticity* ” (Eagleman, 2011, с. 188). У книжках згадуються когнітивні процеси, що відбуваються у мозку і є свідомими. Передусім це *learning* (навчання) та *reasoning* (міркування). “ *Instincts are traditionally thought to be the opposite of reasoning and learning* ” (Eagleman, 2011, с. 87). Знаходимо також і *recognition* (впізнавання). “ *The main neural network involved in visual object recognition [...]* ” (Eagleman, 2020, с. 40). Інші процеси, що відбуваються

у нервовій системі, представлені наступними лексичними одиницями: *thinking, memory, perception, sense, vision, behaviour, consciousness, neurodevelopment, neurogenesis, neurotransmission, hearing, touch, smell, taste, reuptake, cognition, attention, emotion, motivation, excitation, inhibition* та *sleep*.

4. Спеціалісти у сфері нейронауки

Neurologist (невролог) – лікар, що спеціалізується в неврології. “[...] *doctor, who referred them on to a neurologist*” (Eagleman, 2011, с. 154). *Neurosurgeon* (нейрохірург) – медичний спеціаліст у сфері хірургії, що пов’язана з нервовою системою. “[...] *neurosurgeons don’t want to perform the operations [...]*” (Eagleman, 2020, с. 106). *Neurobiologist* (нейробіолог) – науковець, який спеціалізується на вивченні анатомії, фізіології та біохімії нервової системи. “*The first systematic investigation into the physical basis of memory in mammals was undertaken in the 1920s by the Harvard neurobiologist Karl Lashley*” (Eagleman, 2020, с. 223). *Neuroscientist* (нейронауковець) – спеціаліст у вивченні анатомії, фізіології, біохімії та фармакології нервової системи. “*For decades, neuroscientists have slaved over laboratory benches to understand what those changes are [...]*” (Eagleman, 2020, с. 222). У книгах було згадано й інших спеціалістів, а саме: *neurophysiologist, neuropsychologist, neuroanatomist*.

5. Діагностика та операції

Brain scan (знімок мозку). “*Alex underwent a brain scan [...]*” (Eagleman, 2011, с. 154). *Neuroimaging* (нейровізуалізація) використання неінвазивних методів задля отримання зображення мозку. “[...] *appearing in neuroimaging as a black void*” (Eagleman, 2020, с. 7). *Hemispherectomy* (гемісферектомія) – видалення півкулі головного мозку хірургічним шляхом. “*This kind of radical procedure, known as a hemispherectomy, is generally recommended only if the patient is less than eight years old*” (Eagleman, 2020, с. 85). *Neuroprosthetics* – збірна назва інструментів, які діють на заміщення якогось з органів чуття чи руху, який був пошкоджений (Warwick, 2018). “[...] *auspicious for the field of neuroprosthetics*” (Eagleman, 2020, с. 94). Ця ЛСГ є нечисельною, і крім вищезазначених лексичних одиниць було ще згадано *brain scanner* та *brain scanning*.

6. Наукові дисципліни, пов’язані з нейронаукою

Neurology (неврологія) – медична спеціальність, що досліджує нервову систему та розлади, пов’язані з її функціями та органами. “*It’s one of the oldest patterns noted in neurology*” (Eagleman, 2020). *Neurobiology* (нейробіологія) – наука, що займається вивченням анатомії, фізіології та біохімії нервової системи. “*A better understanding of neurobiology may lead to better social policy*” (Eagleman, 2011, с. 198). *Neurosurgery* (нейрохірургія) – галузь хірургії, яка займається нервовою системою. “[...] *and she volunteered herself for neurosurgery to be able to control this arm*” (Eagleman, 2020, с. 135). *Neuroanatomy* (нейроанатомія) – наука про структуру нервової системи. “[...] *labels tied neither to black boxes nor to neuroanatomy [...]*” (Eagleman, 2011, с. 110). У цій ЛСГ, так само як і в попередній, інших одиниць, окрім вищезазначених, не виявлено.

7. Хімічні речовини нервової системи

Neurotransmitter (нейромедіатор) – це хімічна речовина, за допомогою якої нервова клітина зв’язується з іншою нервовою клітиною або з м’язом. “[...] *they release more neurotransmitters [...]*” (Eagleman, 2020, с. 36). *Dopamine* (дофамін) – хімічна речовина, що є і нейромедіатором і нейротрансмітером і бере участь у виділенні норадреналіну. “[...] *a neurotransmitter known as dopamine*” (Eagleman, 2011, с. 156). *Serotonin* (серотонін) – хімічна речовина, що виробляється природним чином у людському мозку, завдяки якій людина відчуває себе щасливішою, спокійнішою або менш голодною. “*The exact levels of dozens of other neurotransmitters – for example, serotonin – are critical for who you believe yourself to be*” (Eagleman, 2011, с. 206). *Vasopressin* (вазопресин) – хімічна речовина, що виділяється гіпофізом і підвищує кров’яний тиск. “*The vasopressin binds to receptors in a part of the brain*

called the nucleus accumbens [...]" (Eagleman, 2011, с. 97). Іншими хімічними речовинами, згаданими у текстах є: *neuromodulator*, *neurotrophin* та *acetylcholine*.

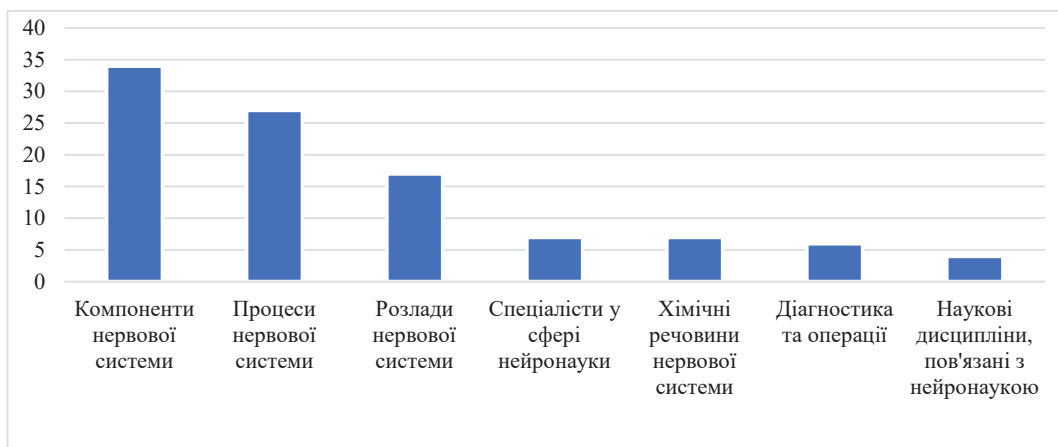

Рисунок 1: ЛСГ лексико-семантичного поля «нейронаука»

Провівши кількісний підрахунок (Рис. 1) лексичних одиниць ЛСП «нейронаука» було виявлено, що ЛСГ «компоненти нервової системи» є представленою найбільшою кількістю компонентів і налічує 34 лексичні одиниці. У цій групі присутні назви органів та структур нервової системи (як мікроскопічних, так і таких, які можна побачити неозброєним оком). Другою за чисельністю є ЛСГ «процеси нервової системи», яка включає 27 лексичних одиниць. Вони вербалізують когнітивні процеси, які характеризуються усвідомленістю, та неусвідомлені процеси, що відбуваються в нервовій системі. Наступною за величиною є ЛСГ «розлади нервової системи», що складається з 17 лексичних одиниць, які охоплюють спектр як психічних, так і неврологічних (фізіологічно зумовлених) порушень. Суттєво меншою кількістю лексичних одиниць представлені ЛСГ «спеціалісти у сфері нейронауки» та «хімічні речовини нервової системи», в кожній з яких є по 7 лексичних одиниць. Найменшими ЛСГ є «діагностика та операції» та «наукові дисципліни, пов'язані з нейронаукою». Вони налічують 6 та 4 ЛО відповідно. За кількістю слововживань розподіл ЛСГ від найбільш уживаної до найменш уживаної майже повністю повторює вище зазначений порядок, однак не повторює пропорційність. На рис. 2 можемо бачити кількість слововживань ЛСГ в ЛСП «нейронаука».

Рис. 2: Співвідношення кількості слововживань ЛО лексико-семантичного поля «нейронаука»

Таким чином, ЛО в ЛСГ «компоненти нервової системи» вживаються 2602 рази. Кількість слововживань в ЛСГ «процеси нервової системи» – 977, «розлади нервової системи» – 137, «хімічні речовини нервової системи» – 61, «спеціалісти у сфері нейронауки» – 50, «наукові дисципліни, пов'язані з нейронаукою» – 12, «діагностика та операції» – 11. Імовірно, такий розподіл обумовлений жанровими особливостями матеріалу дослідження, адже в науково-популярній літературі обговорюються швидше загальні положення нейронауки, а випадки з медичної практики є досить різноманітні і не стосуються лише одного явища.

III. ВИСНОВКИ

Лексико-семантичне поле є давно досліджуваним об'єктом у мовознавстві, поняття якого вперше розвинули і стали застосовувати німецькі мовознавці. Дослідження мови крізь призму лексико-семантичного поля дає змогу до її систематизації та визначення зв'язків між її одиницями. Лексико-семантичне поле «нейронаука» представлене у досліджуваному матеріалі 7-ма лексико-семантичними групами, а саме: «розлади нервової системи», «спеціалісти в сфері нейронауки», «процедури та операції», «хімічні речовини нервової системи», «компоненти нервової системи», «наукові дисципліни, пов'язані з нейронаукою» та «процеси нервової системи». Найбільше лексичних одиниць має ЛСГ «компоненти нервової системи», трохи менше – «процеси нервової системи» та «розлади нервової системи». Найменше представлені ЛСГ є «науковці у сфері нейронауки» та «процедури та операції». Для доповнення результатів та більш цілісної картини ЛСП «нейронаука» необхідно також провести дослідження, ґрунтуючись на матеріалах наукової літератури, академічних лекцій та кінематографічного дискурсу масової культури. Отримані результати можна буде використати у сфері лексикографії та укласти словник лексичних одиниць сфери нейронауки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

- Бортун К. О. Семантико-культурологічні особливості української соматичної фразеології. Закарпатські філологічні студії. 2024. Вип. 37. С. 14–17.
- Дашкова К.В. Поняття «лексико-семантичне поле» і його структура. *Наукові записки Міжнародного гуманітарного університету*. 2020. Вип. 33. С. 56–60.
- Дмитрошкін Д. Е. Лексико-семантичне поле удар в сучасному американському спортивному дискурсі. Матеріали VII Міжнародної науково-практичної конференції «The World of Science and Innovation», 10-12 лют. 2021 р. Лондон, Великобританія. С. 466–477.
- Дружинець М., Генова О. Лексико-семантичні групи діалектної лексики як засіб утілення галицького колориту в художньому дискурсі Ю.П. Винничука: назви осіб. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*. 2024. Вип. 2 (52). С. 56–61.
- Кійко Ю.Є. Лексико-семантична група дієслів переміщення в сучасній німецькій мові (парадигматичні та синтагматичні властивості): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. К., 2001. 20 с.
- Левицький В. В., Огуй О.Д., Кійко С.В., Кійко Ю.Є. Апроксимативні методи вивчення лексичного складу. Чернівці: Рута, 2000. 136 с.
- Межжеріна Г. Структурна організація семантичних одиниць (поле – лексико-семантична група – слово). *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2002. Вип. 5. С. 114–126.
- Ментинська І. Б. Тематична та лексико-семантична класифікація українських комп'ютерних термінів. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації*. 2020. Том 31 (70) №2. С. 26–31.
- Ніколаєнко О. І. Лексико-семантичне поле «вегето-судинна дистонія» у сучасній латинськомовній медичній термінології. Матеріали IX міжнародної науково-практичної конференції «Trends of Development Modern Science And Practices», 16–19 лист., 2021 р. Стокгольм, Швеція. С. 457–462.

- Новаковська О. Компаративний аналіз ядерних зон лексико-семантичного поля blood в його науковій та наївній версіях. *Науковий вісник Чернівецького університету: Германська філологія*. 2015. №740–741. С. 151–154.
- Омелюх І. В. Лексико-семантичні групи віртуальних імен у соціальних мережах: загальний огляд. *Південний архів (філологічні науки)*. 2023. № 95. С. 23–30.
- Прокопович Л. С. Лексико-семантичне поле «час» у романі Мирослава Дочинця «Криничар». *Науковий вісник ДДПУ імені І. Франка. Серія: Філологічні науки (мовознавство)*. 2023. № 19. С. 89–94.
- Селіванова, О. О. *Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми: підручник*. Полтава: Довкілля-К., 2008. 718 с.
- Шматко І. Особливості системної організації українських бджільницьких термінів за тематичними та лексико-семантичними групами. *Термінологічний вісник*. 2015. Вип. 3 (2). С. 198–210.
- Baumgärtner K. Die Struktur des Bedeutungsfeldes. *Satz und Wort im heutigen Deutsch: Probleme und Ergebnisse neuerer Forschung: Jahrbuch 1965/1966*. Schwann, 1967. 165–197.
- Collins Dictionary. [Електронний ресурс]. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> [17.03.2025]
- Hoffmann, Lothar. *Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einführung*. Berlin, Boston: De Gruyter, 1984. 308 S.
- Eagleman, D. *Incognito: The Secret Lives of The Brain*. United Kingdom, Canongate Books, 2011. 304 p.
- Eagleman, D. *Livewired: The Inside Story of the Ever-Changing Brain*. United States, Knopf Doubleday Publishing Group, 2020. 320 p.
- Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/> [17.03.2025]
- Grande, F. The Arabic Lexicographer Ibn Sīdah and the Notion of Semantic Field. *Journal of Arabic and Islamic Studies*. 2018. Vol 17. P. 415–433.
- Merriam-Webster Dictionary. URL: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/neuroscience>
- Online Etymology Dictionary. URL: <https://www.etymonline.com/word/neuroscience>
- NORD (National Organization of Rare Diseases). URL: <https://rarediseases.org/rare-diseases/rasmussen-encephalitis/> [17.03.2025]
- Warwick K. Neuroengineering and neuroprosthetics. *Brain and Neuroscience Advances*. 2018. Is. 2. <https://doi.org/10.1177/2398212818817499>

REFERENCES

- Baumgärtner, Klaus. Die Struktur des Bedeutungsfeldes. *Satz und Wort im heutigen Deutsch: Probleme und Ergebnisse neuerer Forschung: Jahrbuch 1965/1966*. Schwann, 1967. 165–197.
- Bortun K. O. Semantic and cultural features of ukrainian somatic phraseology [Semantyko-kulturolohichni osoblyvosti ukrainskoi somatychnoi frazeolohii]. *Transcarpathian Philological Studies. [Zakarpatski filolohichni studii]*. 2024. Is. 37. P. 14–17
- Collins Dictionary. URL: <https://www.collinsdictionary.com/> [17.03.2025]
- Dashkova K.V. The notion of lexical-semantic field and its structure [Poniattia «leksyko-semantychnne pole» i yoho struktura]. *Scientific notes of International Humanitarian University [Naukovi zapysky Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu]*. 2020. Is. 33. P. 56–60.
- Dmytroshkin D. E. Lexical semantic field “punch” in modern American sport discourse [Leksyko-semantychnne pole udar v suchasnomu amerykanskomu sportyvnomu dyskursi]. Abstracts of VII international scientific and practical conference «The World of Science and Innovation», February 10–12, 2021. London, UK. P. 466–477.
- Druzhynets M., Henova O. Lexical and semantic groups of dialectal vocabulary as a means of embodying galician colour in Yuriy Vynnychuk’s artistic discourse: names of persons [Leksyko-semantychni hrupy dialektnoi leksyky yak zasib utillennia halytskoho kolorytu v khudozhnomu dyskursi Yu.P. Vynnychuka: nazvy osib]. *Scientific Bulletin of Uzhhorod National University. Series Philology [Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia]*. 2024. Vyp. 2 (52). p. 56–61.
- Eagleman, D. *Incognito: The Secret Lives of The Brain*. United Kingdom, Canongate Books, 2011. 304 p.
- Eagleman, D. *Livewired: The Inside Story of the Ever-Changing Brain*. United States, Knopf Doubleday Publishing Group, 2020. 320 p.
- Encyclopedia Britannica. URL: <https://www.britannica.com/> [17.03.2025]

- Grande, F. The Arabic Lexicographer Ibn Sīdah and the Notion of Semantic Field. *Journal of Arabic and Islamic Studies*. 2018. Vol 17. P. 415–433.
- Hoffmann, L. *Kommunikationsmittel Fachsprache: Eine Einführung*. Berlin, Boston: De Gruyter, 1984. 308 S.
- Kiiko Yu.Ye. *Lexical and semantic group of verbs of movement in modern German (paradigmatic and syntagmatic properties)* [Leksyko-semantychna hrupa diiesliv peremishchennia v suchasni nimetskii movi (paradyhmatychni ta syntahmatychni vlastyivosti)]. Abstract. 2001. Kyiiv State Linguistic University. PhD dissertation.
- Levitskyi, V. V., Ohui O.D., Kiiko S.V., Kiiko Yu.Ye. *Approximate Methods of Studying Lexical Composition [Aproksymatyvni metodu vyvchennia lekyschnoho skladu]*. Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Ruta, 2000.
- Mentynska I. B. Thematic and lexical-semantic classification of Ukrainian IT terms. [Tematychna ta leksyko-semantychna klasyfikatsiia ukrainskykh kompiuternykh terminiv]. *Scientific notes of V. I. Vernadsky Taurida National University. Seria: Philology. Social communications [Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seria: Filolohiia. Sotsialni komunikatsii]*. 2020. Vol 31 (70). Is. №2. p. 26–31.
- Merriam-Webster Dictionary. URL.: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/neuroscience>
- Mezhzherina H. The structural organization of semantic units (field – lexical-semantic group – word) [Strukturna orhanizatsiia semantychnykh odynts (pole – leksyko-semantychna hrupa – slovo)]. *Relevant problems of Ukrainian linguistics: theory and practice. [Aktualni problemy ukrainskoi linhvistyky: teoriia i praktyka]*. 2002. Is. 5. p. 114–126.
- Nikolaienko O. I. Leksyko-semantychne pole «veheto-sudynna dystoniia» u suchasni latynskomovni medychni terminolohii. Abstracts of IX international scientific and practical conference «Trends of Development Modern Science and Practice», Stockholm, Sweden. November 16–19, 2021 p. 457–462.
- NORD (National Organization of Rare Diseases). URL: <https://rarediseases.org/rare-diseases/rasmussen-encephalitis/> [17.03.2025]
- Novakovska, O. Comparative analysis of nuclear zones of lexical-semantic field “blood” and its scientific and intuitive versions. [Komparatyvnyi analiz yadernykh zon lekyschnoho polia blood v yoho naukovi ta naivni versiiakh]. *Germanic Philology. Journal of Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University [Naukovyi visnyk Chernivetskoho universytetu: Hermanska filolohiia]*. 2015. №740–741. p. 151–154.
- Omeliukh I. V. Lexico-semantic groups of virtual names in social networks: general overview. [Leksyko-semantychni hrupy virtualnykh imen u sotsialnykh merezhakh: zahalnyi ohliad]. *South Archive (Philological Sciences) [Pivdennyi arkhiv (filolohichni nauky)]*. 2023. № 95. p. 23–30.
- Online Etymology Dictionary. URL.: <https://www.etymonline.com/word/neuroscience>
- Prokopovych L. S. Lexico-semantic field of “time” in the novel “Krynychar” by Myroslav Dochynets [Leksyko-semantychne pole «chas» u romani Myroslava Dochyntsia «Krynychar»]. *Research Journal of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University. Series: Philological Sciences (Linguistics) [Naukovyi visnyk DDPU imeni I. Franka. Seria: Filolohichni nauky (movoznavstvo)]*. 2023. № 19. p. 89–94.
- Selivanova O. Modern Linguistics: terminological encyclopedia. [Suchasna linhvistyka: terminolohichna entsyklopediia]. Poltava: Dovkillia. 2006. 716 p.
- Shmatko I. The peculiarities of systemic organization of Ukrainian bee-keeping terms into thematic and lexical-semantic groups. [Osoblyvosti systemnoi orhanizatsii ukrainskykh bdzhilnytskykh terminiv za tematychnymy ta lekyschnymy hrupamy]. *Terminological bulletin. [Terminolohichni visnyk]*. 2015. Is. 3 (2). p. 198–210.
- Warwick K. Neuroengineering and neuroprosthetics. *Brain and Neuroscience Advances*. 2018. Is. 2. <https://doi.org/10.1177/2398212818817499>

Отримано: 16 березня 2025 р.

Прорецензовано: 25 березня 2025 р.

Прийнято до друку: 03 квітня 2025 р.